

Hoge commissaris te Djakarta (Lamping) aan minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen (Van Maarseveen), 18 nov. 1950

Mede voor Stikker.

1. In mijn 617 mocht ik Uw aandacht vestigen op m.i. bestaande noodzaak om bij komende conferenties te doen blijken van ernstige gegriefdheid van de Nederlandse Regering over terreur waaraan persoon en eigendommen van hier gevestigde Nederlanders blootgesteld zijn. In aansluiting daarop zou ik thans vraag willen bezien welke maatregelen Nederland tijdens ministeriële besprekingen kan nemen om toe mede te werken dat aan die terreur een einde wordt gemaakt, althans daaraan geen verdere uitbreiding gegeven.
2. Hierbij dient in eerste plaats in oog gehouden te worden dat gewelddoefening waaraan zo vele Nederlanders en Nederlandse bezittingen dagelijks ten offer vallen, hoewel in haar effect speciaal anti Nederlands in haar wezen slechts een toevallig of, wil men, secundair anti Nederlands karakter draagt. Hoewel tegen Nederlanders gerichte rampokpartijen Indonesische Regering in beginstadium als pressiemiddel waarschijnlijk niet onwelkom geweest, mag toch niet vergeten worden dat het hier primair niet gaat om conflict tussen Nederlanders en Indonesiërs, doch om strijd om macht tussen huidige gematigde Regering en extreme elementen in Indonesische staat. Laatstgenoemde elementen wier strategie zo zij niet rechtstreeks door Moskou is voorgeschreven, toch in communistische school geleerd is, zijn er op uit in dit land chaos te verwekken die voor een communistische staatsgreep overal steeds gunstigste klimaat heeft gevormd.
3. Natsir en zijn Kabinet hebben herhaaldelijk - en in bijzonder door onlangs gedane aankondiging van krachtig optreden tegen hen die in gebreke mochten blijven zich van hun illegaal wapen bezit ontdoen - blijk gegeven van wil om destructieve groepen bestrijden en orde en rust te herstellen. Zulks bleek mij vanmorgen ook weer duidelijk bij mijn gesprek met de Sultan. Nederlandse belang brengt mede dat alles gedaan wordt om regering bij dit streven te steunen. Indien immers deze regering ten val zou komen of in strijd tegen de Indonesische onderwereld onderspit zou delven dan zou de toestand dreigen te ontstaan die bezittende klasse in dit land - en dat wil in eerste instantie zeggen Nederlandse ondernemers - totaal zou ontrechten.
4. Nu heeft door Sukarno, Sutomo, Yamin en anderen ontketende Iriancampagne hartstochten zodanig opgezweept en vermijden van een echech zozeer tot eerste levensvoorwaarde gemaakt dat Kabinet Natsir totale mislukking van Irianpolitiek waarschijnlijk niet zou overleven.
5. Wil de Nederlandse Regering kans op extremistische omwenteling die ondergang kan meebrengen van Nederlandse levens en investeringen voorkomen, dan zal zij derhalve alles moeten doen wat in haar vermogen ligt om tot oplossing van Iriangeschil te geraken die voor Kabinet Natsir zowel in Parlement als bij publiek verdedigbaar.
6. Mijn conclusie mitsdien dat enerzijds als onderhandelingstactiek van Nederlandse zijde misnoegen over rechteloosheid in Indonesië behoort getoond conform mijn 617 doch dat anderzijds ten volle rekening dient gehouden te worden met het feit dat ook in Iriangeschil niet Indonesische Regering maar wereldcommunisme ware tegenstander is. Verantwoordelijkheid Ned. Reg. reikt daarom verder dan belang der Nederlandse investeringen in Indonesië alleen en indien zij door een al te starre houding een voor Indonesiërs acceptabele oplossing onmogelijk zou maken, zou zij niet slechts verwijt van hier gevestigde Nederlanders moeten aanvaarden dat zij haar belangstelling voor ontwikkeling der Papoea's heeft doen prevaleren boven haar zorg voor levens Nederlanders in Indonesië, maar bovendien nog medewerken aan ontwikkeling die voor heel Oost-Azië noodlottig zou kunnen worden.

7. Neem aan dat intussen U zal hebben bereikt mijn brief 365 welke mede bedoeld als achtergrond van besprekingen over NG.